

ivn *Alchemilla*

Lentenummer 2019

Colofon

De Alchemilla verschijnt viermaal per jaar in een oplage van 375 exemplaren.

Het IVN, instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, is een landelijke vrijwilligersvereniging met regionale afdelingen.

Omdat de IVN afdeling West-Friesland ervan overtuigd is dat werken aan een gezond leefmilieu belangrijk is voor ons, voor kinderen en voor u, houdt het zich bezig met allerlei natuuractiviteiten.

Het lidmaatschap kost € 24 per jaar. U ontvangt dan dit afdelingsblad en het landelijke IVN-blad Mens en Natuur. De Alchemilla wordt gedrukt bij Editoo B.V. in Arnhem

Kopij naar redactie@ivn-westfriesland.nl

IVN afdeling West-Friesland

NME centrum: Streekbos Paviljoen

Postadres: Veilingweg 21A, 1611 BN Bovenkarspel

Telefoon: 0228 520486

Email: info@ivn-westfriesland.nl

Website: www.ivn-westfriesland.nl

Facebook: www.facebook.com/ivnwestfriesland

Twitter: <https://twitter.com/ivnstreekbos>

Nummer KvK: Noordwest-Holland 40624859

RSIN-nummer: 809409914

ANBI: www.ivn-westfriesland.nl/ANBI

Het NME centrum is iedere zondag geopend van 13.00 - 17.00 uur

Dependence:

Het Egboetje, Liederik 15, 1678 JC Oostwoud

Bestuur

Voorzitter: Geert Veldhuis

T: 06 52618372

E: voorzitter@ivn-westfriesland.nl

Vice-voorzitter: Pieter Hermans

T: 0228 317569

E: vice-voorzitter@ivn-westfriesland.nl

Secretaris: Linda Smit

T: 06 24430197

E: secretaris@ivn-westfriesland.nl

Penningmeester/Ledenadministratie: Colette de Klerk

T: 06 36014593

E: penningmeester@ivn-westfriesland.nl

Rekeningnummer:

IBAN/Rekeningnummer: NL13 RABO 0167 7601 57

t.n.v. IVN afd. West-Friesland

Leden van Bestuur:

Astrid Bijster

T: 0229 275673

E: a.bijster@ivn-westfriesland.nl

Ruud Dijkstra

T: 06 12509953

E: r.dijkstra@ivn-westfriesland.nl

Foto's

Foto voorkant: Onze echte lentebode: de Grutto

Fotograaf: Hans Verhoeven

Foto achterkant: Jong geleerd, oud gedaan!

Fotograaf: Hans Verhoeven

Sponsors

ABZ Seeds, pagina 7

WFO Notarissen, pagina 13

Contactpersonen

IVN afdeling West-Friesland organiseert diverse activiteiten. Wilt u iets weten of actief meedoen neemt u dan contact op met onderstaande contactpersonen

Redactie Alchemilla:

Hans Verhoeven, T: 0228 515137

E: j.l.verhoeven@ivn-westfriesland.nl

Michelle Prins, T: 06 22049814

E: m.prins@ivn-westfriesland.nl

Lisbeth van Lintel, T: 0228 517005

E: l.van.lintel@ivn-westfriesland.nl

Werkgroep Duurzaamheid: Geert Veldhuis (zie bestuur)

PR / Persberichten: Toos Brink

T: 0228 512316, E: t.brink@ivn-westfriesland.nl

Publieksactiviteiten/Scholenwerk: Frieda Bus

T: 0228 541489, E: f.bus@ivn-westfriesland.nl

Website: Rob den Hartog

T: 0228 517593, E: r.den.hartog@ivn-westfriesland.nl

Exposities: Beppie van der Wegen

T: 0228 322338, E: b.vd.wegen@ivn-westfriesland.nl

Vaarexcursies: Han Oranje

T: 0228 523266, E: h.oranje@ivn-westfriesland.nl

Vertrouwenspersonen: Eleonora de Boer

T: 0654254117, E: e.de.boer@ivn-westfriesland.nl

en Tjalling James

T: 0622789275, E: t.h.james@ivn-westfriesland.nl

Weidevogelwerkgroep: Geert Pietersen

T: 0228 523565, E: g.pietersen@ivn-westfriesland.nl

Werkgroep Knotten : Rob Rijswijk

T: 0228 561642, E: r.rijswijk@ivn-westfriesland.nl

Werkgroep Ecoproject: Louis van Wegen

T: 0228 316825, E: l.van.wegen@ivn-westfriesland.nl

IJsvogelwerkgroep: Douwe Greydanus

T: 0228 720119, E: d.greydanus@ivn-westfriesland.nl

Inventarisatie Streekbos: Hans Verhoeven

T: 0228 515137, E: j.l.verhoeven@ivn-westfriesland.nl

Werkgroep Egboetje: Ruud Dijkstra (zie bestuur)

Cursussen: Astrid Bijster (zie Bestuur)

Paddenstoelenstudiegroep PWF: Wil Stelling

T: 0228 315307, E: w.stelling@ivn-westfriesland.nl

Werkgroep Natuurkoffer: Marianne Ouwerkerk

T: 0228 582303, E: m.ouwerkerk@ivn-westfriesland.nl

Voorwoord

Geert Veldhuis

Lente in de winter

Klopt het dan toch dat de klimaatverandering in de lucht zit, die wij met steeds grotere hoeveelheden CO₂ (industrie, vliegtuig- en autoverkeer) en methaan (bioindustrie en ontdooiende permafrost) belasten? Klopt het ook, dat de voorjaarsklassiekers (wielrennen) beginnen als de Krokussen al uitgebloeid zijn (volgens Mart Smeets), de vogels vervroegd terugkeren uit verre warme streken (hoorde ik al een Tijftjaf en een Fitis?) en een mollenfamilie mijn hele grasveld al heeft ondergraven en deels omgeploegd in februari? Is dit alleen lokaal of alleen in ons zeeklimaat?

In Noord-Amerika was het stervenskoud! Of is het toch wereldwijd een natuurverschijnsel dat in de loop der eeuwen- met grotere en kleinere tussenpozen- zich steeds herhaalt? Maar als het herhaling is, met welke tussenpozen?

Maar ook, wat te denken van onze bevolkingsgroei en de nog steeds toenemende welvaart, vooral in ontwikkelingslanden, die een steeds grotere energiebehoefte vragen en CO₂-productie.

Hoe kunnen wij als IVN en met name onze afdeling West-Friesland hiermee omgaan? Aan vermindering van CO₂-productie kunnen we persoonlijk bijdragen door ons auto- en vliegtuiggebruik steeds af te wegen en te reduceren. Dat is niet zozeer een IVN-taak. Maar wat mijn inziens wel een IVN-taak is, is zorgen voor CO₂ hergebruik! Alle (groene) planten en bomen hebben CO₂ nodig om voor mens en dier weer zuurstof te produceren.

Hoe kun je nu dat CO₂-hergebruik stimuleren? Juist door bomen te planten en groen aan te leggen, waardoor ook de biodiversiteit met insecten en vogels weer kan toenemen. Daarom ben ik trots op de nieuwe projecten en werkgroepen die binnen onze IVN-afdeling in gang gezet zijn, zoals al enige tijd geleden het Ecoproject en het Egboetswater-project, van recenter datum het project "Meer leven in je tuin" en van de laatste tijd: een bijenwerkgroep, een Werkgroep Voedselbos en een tiny forest werkgroep. Dus stop de ontgroening (betegeling en bestrating) en bevorder de vergroening (tegels er uit en bloeiende planten en bomen er in). Hoe meer en hoe eerder, hoe beter. En is de lente daarvoor niet de meest geschikte tijd? Dus toch liever al lente in de winter? Leve de klimaatverandering!

Inleveren copy

Redactie

De Deadline voor het inleveren van het volgende nummer van de Alchemilla is 2 juni 2019.

Wet Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Astrid Bijster

Richtlijnen omgang gebruik persoonsgegevens bestuur en werkgroepen. Sinds 25 mei 2018 is de nieuwe Wet Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Om aan de regels te voldoen heeft IVN West-Friesland in mei 2018 een Privacy Statement vastgesteld, die op de website is opgenomen. Nu heeft het bestuur richtlijnen aangenomen voor werkgroepen en het bestuur zelf voor de praktische uitwerking van de regels van de AVG. Deze richtlijnen zijn ook voorgelegd aan Auke Abbekerk, deskundige op het gebied van AVG van het Vrijwilligerspunt. Binnen het bestuur is een bestuurslid aangewezen om AVG functionaris te zijn. De AVG functionaris houdt een verwerkingsregister bij en is ook degene met wie leden contact op kunnen nemen als het gaat om AVG zaken.

Uitwerking Richtlijnen AVG

Ideaal is dat alleen secretaris/ledenadministratie persoonsgegevens bijhoudt. Dit is echter voor de dagelijkse praktijk van bestuur en werkgroepen niet praktisch. Wat dan wel:

Secretaris/ledenadministratie/penningmeester:

- ♦ Mogen persoonsgegevens van alle leden van IVN West-Friesland bewaren, zoals opgenomen in ledenadministratie Procurios.
- ♦ Financiële gegevens t.b.v. betalen contributie.
- ♦ Eenmalig wordt aan alle leden gevraagd of ze bezwaar hebben tegen het opnemen van hun mailadres in lijst t.b.v. massamail en gebruik foto's waar ze op staan op de website. Dit wordt ook aan elk nieuw lid gevraagd.
- ♦ Persoonsgegevens van deelnemers aan een cursus: naam, adres, telefoonnummer en mailadres mogen ook door secretaris/ledenadministratie/penningmeester worden bewaard t.b.v. administratie en financiële afwikkeling cursus/opleiding.

Werkgroepcoördinator:

- ♦ Mag uitsluitend persoonsgegevens van leden van de werkgroep bewaren, voor zover die nodig zijn voor het functioneren van de werkgroep. Het gaat om naam, adres, telefoonnummer en mailadres. Andere persoonsgegevens zijn verboden, zoals dieet, religie e.d.
- ♦ Bewaren moet op een beveiligde computer met een virusscanner en uitsluitend toegankelijk met een wachtwoord.
- ♦ De werkgroepcoördinator geeft aan de AVG functionaris door welke gegevens worden bewaard. Dit wordt opgenomen in het verwerkingsregister. Ook het doel waarvoor deze gegevens worden bewaard worden doorgegeven en opgenomen in het verwerkingsregister.
- ♦ Het is niet toegestaan persoonsgegevens van werkgroepsleden door te geven aan derden zonder toestemming van het werkgroepslid.
- ♦ Als een lid de werkgroep verlaat worden de persoonsgegevens van dit lid verwijderd door de werkgroepcoördinator.
- ♦ Als de werkgroepcoördinator vertrekt dient deze ook zijn ledenbestanden van zijn computer of andere gegevensdra-

gers te verwijderen.

Mailverkeer van bestuur en werkgroepen:

- ♦ Alle massamail wordt via BCC verstuurd.
- ♦ Binnen een werkgroep: Indien de leden van de werkgroep schriftelijk akkoord zijn mogen de mailadressen van de werkgroepsleden voor elkaar zichtbaar zijn.
- ♦ Buiten de werkgroep: Voor alle mail buiten de werkgroep en buiten IVN West-Friesland BCC gebruiken.
- ♦ Geef nooit zonder toestemming een mailadres door aan derden.
- ♦ Persoonlijk bedoelde mail niet zomaar doorsturen naar anderen.
- ♦ Let op: Eventueel de geschiedenis van mailverkeer wissen voor de mail wordt doorgestuurd. Persoonsgegevens zijn zo doorgegeven aan derden. Er is dan sprake van een datalek en dat is strafbaar.

Cursusteam:

- ♦ Mag van deelnemers aan een cursus/opleiding bijhouden: Naam, Adres, Telefoonnummer, Mailadres, Vorderingen t.b.v. het met succes volgen van de cursus/opleiding.
- ♦ Bewaring persoonsgegevens deelnemers aan cursus/opleiding mag uitsluitend op een beveiligde computer met virusbescherming en slechts toegankelijk met een wachtwoord.
- ♦ Tijdens inschrijving cursus/opleiding wordt toestemming gevraagd aan deelnemers voor bewaring persoonsgegevens en het delen van persoonsgegevens en foto's met elkaar en op de beveiligde cursuswebsite.
- ♦ Tevens wordt bij inschrijving gevraagd of de persoonsgegevens gedurende 5 jaren mogen worden bewaard om deelnemers te attenderen op vervolgcursussen of vervolgactiviteiten.
- ♦ Gegevens deelnemers cursus/opleiding worden niet zonder toestemming doorgegeven aan derden buiten het cursusteam.
- ♦ Vlak voor een werkweekend binnen een cursus/opleiding worden dieetgegevens opgevraagd en na het weekend direct verwijderd van alle computers.
- ♦ Soms wordt een smoeienboek gemaakt. Dit wordt verspreid na toestemming van de cursisten, uitsluitend binnen de groep of achter een gesloten deel van de website.

Persberichten/website/social media/Alchemilla/NAS:

- ♦ Bij gebruik persoonsgegevens of foto's in persberichten, Alchemilla, website en via social media altijd toestemming vooraf vragen.
- ♦ NAS: De NAS is voor veel mensen toegankelijk. Het is dan ook niet toegestaan om persoonsgegevens op de NAS te bewaren. Foto's met personen erop, alleen na schriftelijke toestemming van deze personen.

Bewaring persoonsgegevens in Streekbos Paviljoen (op prikbord of anders):

- ♦ Alleen na toestemming mogen persoonsgegevens die relevant zijn voor het functioneren van IVN West-Friesland zichtbaar worden bewaard in het Streekbos Paviljoen. Voor vragen of klachten kunnen leden contact opnemen met avg@ivn-westfriesland.nl

Activiteiten IVN en KNNV

IVN en KNNV hebben afgesproken dat leden van beide verenigingen gratis gebruik mogen maken van elkaars activiteiten (tenzij anders vermeld). De activiteiten van het IVN vindt u in de Alchemilla en op de website www.ivn-westfriesland.nl onder 'Activiteiten' en die van de KNNV op de website www.knnv.nl onder 'Activiteiten-toon alle activiteiten' en 'Agenda'

Cursusprogramma 2019 IVN afd. West-Friesland.

Astrid Bijster

a. ZOEMCURSUS.

Bijen zijn heel belangrijk voor de biodiversiteit, maar het gaat niet goed met deze nijvere zoemers. Ook dit jaar komt er weer "Nederland zoemt", een weekend om de bijenstand in Nederland te inventariseren. Maar ja, ze zijn allemaal klein en bruin, hoe weet je nu wat je in moet vullen? Daarom komt er als steuntje in de rug op 9 en 23 april een "Zoemcursus" over bijen en de tuin. Pieter Hermans en Frans Jongeleen zijn de docenten van deze cursus. Zoals nu gepland gaat de eerste avond over het herkennen van bijen en hommels en de tweede over het inrichten van een "bijvriendelijke tuin".

De avonden beginnen om 19.30 uur en duren tot 22.00 uur. Prijs € 20,- voor leden en € 25,- voor niet-leden.

b. Op 18 en 25 mei is er een TRAINING EXCURSIEVAARDIGHEDEN voor onze gidsen. Deze training wordt verzorgd door Astrid Bijster en Marian Torenbeek.

Het tijdstip is van 10.00 tot 14.00 uur. Inloop vanaf 9.30 uur. Kosten € 15,-

De bedoeling van deze cursus is, de aangeleerde gidsvaardigheden weer up-to-date te brengen en ook ervaringen uit te wisselen. Verder: hoe verwelkom je een groep en hoe ga je om met lastige bezoekers. Deze cursus is vooral voor mensen, die als natuurgids of schoolgids bij IVN West-Friesland actief zijn of willen worden.

c. In het najaar willen we starten met een NATUURCURSUS (voorheen Groencursus) De cursus zal bestaan uit 6 avonden en 3 zaterdagochtenden. Voorlopige plannen:

1. Insecten - 24 september
2. Planten - 1 oktober
3. Vogels - 8 oktober
4. Bomen - 15 oktober
5. Paddenstoelen - 29 oktober
6. Landschap - 5 november

De praktijkochtenden zijn op 5 en 19 oktober en 9 november. Op 23 november is er ter afsluiting een "landschapsfietstocht".

Kosten: € 50,- voor leden, € 65, voor niet-leden.

d. JEUGDNATUURCURSUS

Na de zomervakantie begint een jeugdnatuurcursus met 5

Column

Marianne Ouwerkerk

Dierenliefde

Harmony is dood. Na 14,5 jaar heeft ze het opgegeven. Ze moest zo verschrikkelijk hoesten. Naar de dierenarts met twee poezen, want Chaos begon ook te hoesten.

Het bleek aan het gebit te liggen. Een aantal tandjes getrokken en gebit schoongemaakt. Zo moest het weer goedkomen. Dat klopte, voor een paar maanden. Met Harmony ging het slechter en ze vermagerde. Foto wees uit dat er veel vocht achter de longen zat en ze had tevens hartproblemen. Wij zijn van het slag dat je met een kat van die leeftijd niet moet gaan sollen met operaties. Dus thuis nog een paar weekjes aangemodderd met lekkere zachte hapjes en besloten om haar te laten inslapen. En toen.....

Harmony thuis in haar mandje gelegd. Chaos kwam kijken en liep weg. Kwam terug en bleef wat langer staan. Constateerde dat er geen beweging in zat en ging weer weg. Hektor, onze hond, bleef ook staan kijken.

We hebben Harmony begraven tussen de kersenbomen. De volgende dag waren twee huisdieren de weg kwijt. Harmony was er niet meer. Chaos liep mauwend door het huis en Hektor er achteraan. Ze werden samen erg close. En nog vreemder: midden in de nacht, beter gezegd klokslag half 5, kwam Chaos naar boven, sprong op bed en kroop onder de dekens tegen ons aan, iets wat ze in die 14,5 jaar nog nooit had gedaan. En ze spinde zo hard ze kon. Maar ja, als je je leven lang samen met je zusje in één mandje ligt is het wel heel vreemd om alleen wakker te worden en zoek je troost. Daarna nam ze het gedrag van haar zusje over, bijvoorbeeld samen de krant lezen met Bert of op schoot springen als ik zit te borduren.

Nu, na een paar maanden, is ze wat rustiger geworden. Chaos en Hektor zijn nog steeds close en we hopen deze twee nog een poosje te houden. En als er nu nog mensen zijn die beweren dat dieren geen herinnering of emoties kennen, kunnen dat alleen maar mensen zijn die nooit huisdieren hebben gehad.

Harmony

bijeenkomsten.

Jolanda Schut en Ilse Obdam organiseren deze cursus samen met andere natuurgidsen van IVN West-Friesland.

Tijd: zondagochtenden van 10.30 uur tot 12.30 uur

Doelgroep: kinderen van 7-10 jaar

Minimum 5 deelnemers, maximum 12 deelnemers

Kosten: € 20,-

(Voorlopige) Onderwerpen en data:

1. Slootjesvissen - 8 september
2. Vleermuizen - 15 september
3. Vogels - 29 september
4. Zaden en vruchten - 13 oktober
5. Paddenstoelen - 3 november

Opgave voor al deze cursussen is mogelijk via:
cursussen@ivn-westfriesland.nl

Voor alle cursussen geldt een minimum van 10 deelnemers (de jeugdcursus 5 deelnemers) en de kosten dienen vooruit betaald te worden op de rekening van het IVN West-Friesland,

NL13 RABO 0167 7601 57, o.v.v. de cursusnaam.

Raadsel 2019-2

Hans Verhoeven

Deze keer een "wonderlijk verschijnsel" dat we tegenkwamen tijdens de Inventarisatie in het Ecoproject op 12 januari. Het bevond zich op de takkenbos onder het insectenhotel in het Ecoproject. Zo zie je maar weer dat je allerlei verrassingen kan tegenkomen tijdens zo'n ronde: het is elke keer anders.

Vraag is natuurlijk: wat is dit? Net als de meeste deelnemers van de inventarisatie wisten we het in eerste instantie niet. Toch kon iemand uit deze groep het prachtig uitleggen. Volgende keer een verklaring van dit "wonderlijke verschijnsel".

Wat is dit?

Activiteitenoverzicht IVN West-Friesland april t/m juni 2019

Frieda Bus en Toos Brink

Zondag 7 april

Gezinsactiviteit

Natuurverhalen vertellen. Allerlei korte en afwisselende natuurverhalen; deze worden voorgelezen door Frieda. Twee sessies gedurende 20 minuten bij IVN in het Streekbos Paviljoen om 14.00 en om 15.00 uur.

Zaterdag 13 april

Volwassenenactiviteit

Inventarisatie Streekbos. Verzamelen 09.00 uur bij IVN in het Streekbos Paviljoen. Van 9.30 uur tot de middag inventariseren in het Streekbos. Informatie: Hans Verhoeven, 06 189 039 22.

Zondag 14 april

Gezinsactiviteit

Rundveemuseum en weidegang. Wat dat is, krijgen de bezoekers van het museum te horen tijdens een rondleiding. Met veel informatie over oude koeienrassen. Welkom om 14.00 uur op Schoolstraat 43, 1719 AW Aartswoud.

Zondag 14 april

Gezinsactiviteit: Lente in het Egboetswater.

De bomen en planten lopen uit en de vogels zijn druk met hun broedgeval". Lentewandeling om 14.00 uur o.l.v. Ria de Graaf door het Egboetsterrein, Liederik 15, Oostwoud, afslag Hauwert.

Zaterdag 20 april

Volwassenenactiviteit

Inventarisatie Egboetswater. Help mee om de flora en fauna te determineren. Start om 9.30 uur bij het Egboetje, Liederik 15, 1678 JC Oostwoud, afslag Hauwert. Informatie: Ria de Graaf, 06 40392703.

Zaterdag 20 april

Gezinsactiviteit: Bloesemwandeling.

Bloeiende fruitbomen bij Fruitkwekerij 't Keetje aan de Kadijkweg 65a, 1614 MA Lutjebroek. Om 11.00 uur start de rondleiding o.l.v. Jan de Boer langs bloeiende peren-, pruimen-, kersen- en de iets latere appelbomen. Kosten € 2,- p.p. Vooraf aanmelden: 0228 562 894.

Maandag 22 april, 2e Paasdag

Gezinsactiviteit: Paaskuikens op bezoek.

Kom kijken naar de uitgebroede kip- en kwartelkuikens van Kinderboerderij SKIK die te bewonderen zijn bij IVN in het Streekbos Paviljoen. Met een film, quiz en informatie Over de kip en het ei" vanaf 14.00 uur.

Zondag 28 april

Gezinsactiviteit :Ontdek de lente in het Zanddepot .

Wandeling door afgesloten natuurgebied met bijzondere flora, fauna en historie. Verzamelen om 14.00 uur bij de poort van SBB, Dijkgraaf Grootweg/Grootslagweg Andijk. Advies: stevige schoenen of laarzen aandoen.

Zaterdag 11 mei

Volwassenenactiviteit :Inventarisatie Streekbos.

Verzamelen 09.00 uur bij IVN in het Streekbos Paviljoen. Van 9.30 uur tot de middag inventariseren in het Streekbos. Informatie: Hans Verhoeven, 06 189 03922

Zaterdag 11 mei

Volwassenenactiviteit :Vroege vogelexcursie Egboetswa-

ter.

Vroeg uit de veren voor deze unieke vogeltocht vanuit het Egboetje in Oostwoud. Afhankelijk van de boottocht door het Egboetswater zijn er kosten aan verbonden. Verzamelen om 5.15 uur. Pas je kleding aan. Aanmelden tot 4 mei bij Ria de Graaf, 06 40392703 / r.de.graaf@ivn-westfriesland.nl

Zondag 12 mei

Gezinsactiviteit: Moederdagvaartocht.

Verzamelen om 14.00 uur bij IVN in het Paviljoen. De fluisterboot vaart via de Kerkesloot door Streekbos en omgeving. Onderweg aandacht voor flora, fauna en geschiedenis van West-Friesland. Opgave: Pieter Karel, 06 53259822, kosten € 2,50 volw. / € 1,- per kind.

Zaterdag 18 mei

Volwassenenactiviteit :Inventarisatie Egboetswater.

Help mee om de flora en fauna te determineren. Start om 9.30 uur bij het Egboetje, Liederik 15, 1678 JC Oostwoud, afslag Hauwert. Informatie: Ruud Dijkstra, 06 12509953.

Zondag 19 mei

Gezinsactiviteit: Medicinale kruiden / eetbare planten.

Annet van den Tweel en Yvonne Komen zijn twee ervaren kruidendeskundigen die advies geven over "goed groen" in het Streekbos. Start wandeling 14.00 uur vanuit het IVN in het Streekbos Paviljoen.

Zondag 19 mei

Volwassenenactiviteit :De Suyderbraeck Scharwoude.

Een afwisselende wandelexcursie vol natuur en historie. Advies: trek stevige schoenen en een lange broek aan. Verzamelen om 14.00 uur op Zesstedenweg 20, 1634 DN Scharwoude. Opgave/informatie bij Janny Wilkie 0229 243562 / j.wilkie@ivn-westfriesland.nl

Zondag 26 mei

Volwassenenactiviteit :Het Drachterveld Blokker,

Mooi, landelijk gebied met waterberging en gunstige oeverzwaluwwand in oud zeekeleigebied. De rondwandeling o.l.v. IVN-vogelgidsen start om 10.00 uur op het Wijzenddijkje bij het hek Drachterveld. Per auto: afslag Noorderdracht Blokker (bij de molen).

Zondag 26 mei

Gezinsactiviteit: Eco-Natuurproefjes.

Spelletjes en proefjes in het Streekbos o.l.v. IVN-gids, zoals: een kleiproefje, voelspel en muizennestje. Leuk en leerzaam voor kinderen. Aanvang 14.00 uur in het Streekbos Paviljoen.

Zondag 2 juni

Volwassenenactiviteit: Het Streekbos per rolstoel.

Speciale natuurontdekkingstocht over verharde paden voor gebruikers van een rollator of rolstoel. IVN-gidsen vertellen onderweg wat er voor bijzonders is te zien en te horen. Natuur is dichtbij. Aanmelden: Heleen Peerdeman, 0228 511208.

Zaterdag 8 juni

Volwassenenactiviteit: Inventarisatie Streekbos.

Verzamelen 09.00 uur bij IVN in het Streekbos Paviljoen. Van 9.30 uur tot de middag inventariseren in het Streekbos. Informatie: Hans Verhoeven, 06 189 039 22.

Zaterdag 8 juni

Volwassenenactiviteit: Landschap, kruiden en techniek.

Een verrassende excursie o.l.v. IVN-gidsen op de zandhellingen van het Naviduct bij Enkhuizen. Een bloem- en kruidenrijke zanddijk, water en de totstandkoming van het Naviduct. Verzamelpunt bij de IVN-vlag op de oude Hout-

ribdijk om 14.00 uur.

Zondag 9 juni, 1e Pinksterdag
Landelijke biologische boerderijdag

Gezinsactiviteit: Vaartocht bij de boer.

Open stal en winkel van 11.00 - 17.00 uur op de biologische boerderij Schapenstreek, De Gouw 57a, 1614 MB Lutjebroek. Vanaf 13.00 uur vaartochten op aangegeven tijden met IVN-fluisterboot door waterrijk De Weelen. Historie vaarpolder en alles wat zwemt, groeit en bloeit langs de vaarroute. Kosten vaartocht € 2,50 p.p./ € 1,- per kind. Let op: éénrichtingsverkeer auto's.

Maandag 10 juni, 2e Pinksterdag

Kinderactiviteit: Poppenvoorstelling bij IVN.

Poppentheater BlauwBlauw speelt de kindervoorstelling

"Kom uit je ei, kleintje" om 14.00 uur en om 15.00 uur in de bovenzaal Streekbos Paviljoen. Kip en kuiken, maar hoe komt het kuikentje uit het ei? Kost € 2,50 p.p. Aanmelden www.ivn-westfriesland.nl/activiteiten/

Zaterdag 15 juni

Volwassenenactiviteit: Inventarisatie Egboetswater.

Help mee om de flora en fauna te determineren, verzamelen om 9.30 uur bij het Egboetje, Liederik 15, 1678 JC Oostwoud, afslag Hauwert. Informatie: Ria de Graaf, 06 40392703.

Zaterdag 15 juni

Landelijke IVN Slootjesweekend

Gezinsactiviteit: Waterdiertjes vangen.

Kinderen en ouders genieten aan de waterkant: met een schepnet wonderlijke beestjes vangen. Gidsen met kennis over water en visstand helpen een handje. Aanvang 13.00 uur bij het Egboetje, Liederik 15, 1678 JC Oostwoud.

Zondag 16 juni

Landelijke IVN Slootjesweekend

Gezinsactiviteit: Waterdiertjes vangen.

Een netje, loepje en zoekkaarten bij de hand en vissen maar in de supersloot. Verzamelen om 14.00 of om 15.00 uur bij IVN in Streekbos Paviljoen, daarna samen wandelen naar de visplaats (twee sessies van 45 min.)

Zondag 16 juni

Volwassenenactiviteit: Drie Bannen fietstocht.

Over de ontginning, verkaveling, het landschap en de natuur in Venhuizen, Hem en Wijdenes. Vertrek 10.00 uur bij clubgebouw Cresendo/De vrolijke visser aan de Kolk in Broekerhaven, Bovenkarspel. Parkeergelegenheid: auto parkeerplaats Nassaupark. Zorg voor proviand onderweg tijdens deze twee uur durende fietstocht. Opgave: t.h.james@ivn-westfriesland.nl

Woensdag 19 juni

Gezinsactiviteit: Kom jij er ook BIJ?

Start 14.00 uur bij het Egboetje, Liederik 15, 1678 JC Oostwoud. Imker Willem Nijhuis vertelt met veel kennis en bezieling over zijn bijenvolken en laat al zijn imkermateriaal zien. Zin in een boswandeling over het natuurspad met IVN-gids Henk Lanting? Daar is van alles te bewonderen op gebied van bomen, struiken, kruiden en vooral veel insecten zoals vlinders, kevers, etc.

Zondag 23 juni

Open Dag Waterrecreatie en Sport Streekbos

Watersport- en survivalactiviteiten rond de plas van 10.30 -16.30 uur door allerlei (sport)organisaties. Promotie varen met de IVN-fluisterboot Wilskracht. Gratis varen van 12.00 uur tot 16.00 uur. Vertrek op gezette tijden, zie de klok bij de steiger (naast IVN - rechts van het Streekbos

Paviljoen. De vaartocht door het Streekbos duurt ongeveer een half uur.

Zondag 30 juni

IVN 2e hands Boekenmarkt

Boekenkoopjes voor groot en klein van 14.00-16.30 uur in de ontvangstruimte van het Streekbos Paviljoen. Boeken over? Afgeven bij IVN-balie (liefst op zaterdag 29 juni) of bel 06 18724402 / 06 52618372 om uw boeken op te laten halen.

Staartmees

Foto: Wil Stelling

ABZ SEEDS
GOURMET STRAWBERRIES

*Internationaal specialist
in aardbei F1 hybriden*

ABZ Seeds is een Hollands veredelingsbedrijf welke zich volledig toelegt op de ontwikkeling van F1-hybride aardbeirassen, vermeerderd door zaad.

Met onze aardbeiplant Delizz® kan iedereen op een eenvoudige manier thuis aardbeien kweken.

Vanuit ons mooie pand Holland Strawberry House aan de Vleetweg in Andijk werken wij met een enthousiast team aan de verdere ontwikkeling van F1-hybride aardbeirassen, omdat wij iets willen betekenen voor liefhebbers van aardbeien over de gehele wereld.

Vleetweg 12 | 1619 PR Andijk | Holland
T.: +31 228 515280 | info@abz-strawberry.nl
www.abz-strawberry.com

HOLLAND STRAWBERRY HOUSE

Uitzicht op de Maas bij Grave
Foto: Lisbeth van Lintel

Land van Heerlijkheden

Lisbeth van Lintel

Begin augustus 2018, alweer ruim een half jaar geleden, zat ik met een drankje in de koele schaduw van een grote Lindeboom. Voor hoge temperaturen hoefde je niet naar het buitenland af te reizen. Het weer was bijna te mooi (of te warm) om iets anders te doen dan in de schaduw zitten. Toch was er een grote groep natuurliefhebbers uit heel Nederland, van Texel tot Zuid-Limburg naar het plaatsje Wijchen gekomen voor de IVN Zomerweek. Het thema was 'Land van Heerlijkheden' en dat sloeg op het prachtige landschap van de stuwwal van Nijmegen en de rivieren Maas en Waal.

Nadat op vrijdag alle deelnemers zich op het kampeertrein of binnen in de groeps-accommodatie geïnstalleerd hadden, gingen we op zaterdag de omgeving per fiets verkennen. 's Avonds was er na het gezamenlijk avondeten (verzorgd door de catering) een interessante lezing met de titel: 'De Maas, van open riool tot natuurparadijs'. Prachtig om te zien hoe de natuur zich weer kan herstellen.

Op de eerste echte excursie-dag koos ik voor de dagexcursie met in de ochtend een natuurwandeling over de Weurtse plaat en 's middags een fietstocht met een Nijmeegse stadsgids langs de Spiegelwaal. Ik vond het jammer dat ik mij niet had kunnen inschrijven voor een andere dagexcursie, ik was namelijk graag naar de Mookerheide gegaan, alleen was de inschrijving daarvan al vol. Er is elke dag keuze uit 4 dagexcursies (met een ochtend en middag-programma) en de excursiegroepen bestaan uit een maximaal aantal deelnemers. Sommige excursies komen – om teleurstelling te voorkomen – op een andere dag als optie terug, de Mookerheide dit keer helaas niet. Maar wat was ik achteraf blij dat ik de Spiegelwaal, een waterbouwkundig hoogstandje, met een enthousiaste gids en groep heb kunnen bekijken en beleven. Dat vind ik dan ook het leuke aan de Zomerweek, het excursie aanbod is heel groot en divers.

Op Maandagochtend heb ik een natuurwandeling gemaakt

Spiegelwaal bij Nijmegen
Foto: Lisbeth van Lintel

Hatertse vennen
Foto: Lisbeth van Lintel

onder begeleiding van een IVN-gids in het historische centrum van Grave. Wat wist de gids veel te vertellen over de rivier de Maas, de historie van het stadje en de flora die we onderweg tegenkwamen. We lunchten als groepje samen en fietsen daarna door naar de volgende excursie bij het Beekje Raam. Het beekdal werd bijna 50 jaar gebruikt als landbouwgrond. Nu is het ven weer hersteld en komen bijzondere plantjes als Galigaan en Zonnedauw weer tot bloei.

De Dinsdag en de Woensdag zijn altijd een beetje bijzondere dagen tijdens de Zomerweek. Dinsdag is de vrije dag en ook al stond de Mookerheide op mijn lijstje heb ik het plan omgegooid en ben ik op de fiets met nog een paar deelnemers naar de tuinen van Appeltern gegaan. Op weg er naar toe, zijn we nog gestopt in het charmante plaatsje Ravenstein. De natuurwerkdag staat ingepland voor de woensdag. Samen met een paar schaapherders en hun kudde hielpen we mee om de Hatertse vennen te ontdoen van dennen en berken. Een bijzondere dag met een bijzondere afsluiting, want 's nachts begon het te stormen en te onweren...

Op de laatste excursie-dag bleef het onstuimig weer. Sommige excursies zijn daarom ook afgeblazen. Wel heb ik 's ochtends nog een leuke 'Eten uit de natuur'-excursie bijgewoond. Met onze vondsten maakten we onze eigen lunch met kruidenthee klaar. Niet alles was even lekker, maar het was wel bijzonder en gezellig. 's Avonds werd de week afgesloten met een bonte avond. Ik kijk terug op een geslaagde natuurvakantie!

Stichting IVN Zomerweek organiseert jaarlijks in de zomervakantie een week waarin natuurbeleving, landschap en cultuurhistorie een grote rol spelen. In 2019 zal dit zijn in prachtig Twente, omgeving Ootmarsum. Over een paar maanden is het weer zo ver! Voor meer informatie en aanmelding: www.ivn.nl/ivn-zomerweek

Oplossing raadsel 2019-1

Hans Verhoeven

Er is maar 1 vogelsoort in Nederland met zo'n zware (papegaaiensnavel). Daarom was dit niet moeilijk om uit te vinden.

Het is de Appelvink. Oorspronkelijk een broedvogel van de Veluwe en (loof)bosrijke gebieden in Oost-Nederland. In de laatste 40 jaar is het broedgebied sterk uitgebreid naar de duingebieden en de vele parken die in West-Nederland zijn aangelegd i.v.m. de bevolkingsgroei. Er broeden in Nederland 12.000 tot 15.000 paartjes (Broedvogelatlas 2018). Hier in Noord-Holland vinden we ze voornamelijk in de duinen en het Gooi. Maar ook zijn er broedgevallen in het Robbenoordbos en in het park in Enkhuizen.

Onze broedvogels blijven vaak in de winter in Nederland, maar ze kijken ook wel uit naar België en Frankrijk. Deze 3 landen worden ook aangevuld met exemplaren uit Duitsland. Appelvinken kunnen we dan in (grote) groepen tegenkomen.

Die sterke snavel gebruikt de Appelvink om zaden te kraken en de pitten van fruit. Daar leeft de soort het hele jaar van, aangevuld met insecten in de zomer. Jonge vogels krijgen een papje van zaden, aangevuld met insecten voor de eiwitbehoefte. Man en vrouw zijn bijna gelijk gekleurd, maar man heeft meer zwart op de vleugel i.p.v. grijs bij het vrouwtje. Ze zijn moeilijk waar te nemen, omdat ze weinig geluid maken en vaak in de toppen van de bomen zitten.

Bijgaande foto's maakte ik in het Robbenoordbos vanuit de observatietoren (geluk gehad!).

Appelvink vliegt op

Man Appelvink

Voorjaar in het Streekbos met tapijt van bloeiend Speenkruid

Riparia riparia

Tjalling James

Oeverzwaluwen worden niet in de kerk geboren, maar laten wel hun "deuren" openstaan als ze het nest verlaten. "Alles duidt op een overhaast vertrek". Dat betekent voor de IJsvogelwerkgroep, dat de gegraven gangen van de holenbroeders weer hersteld moeten worden. Soms is de gang naar de broedruimte meer dan een meter diep in de grond achter de betonwand. Na meestal twee nesten en broedsels tussen mei en september, verlaten de Oeverzwaluwen ons land, waar tegen het begin van de herfst steeds minder insecten zijn. Rond april komen ze weer terug uit Afrika, op zoek naar nieuwe insecten en vers afgekalfde steile wanden om veilig in te broeden.

Oeverzwaluwen broeden doorgaans niet in oude gaten. (IJsvogels wel). 5 Maart 2019 was een goede dag om de wanden te herstellen en het voor de wand opschietende riet te verwijderen. Met een soort krabbertje peuteren we het oude gat verder open en leeg, totdat het gat groot genoeg is om een dikke holle pijp in te steken, die te vullen met speciaal leemhoudend wadzand en dat met een stamper tot achter in de broedkamer duwen. Beetje raar, want de Oeverzwaluw maakt maar een klein gaatje van een paar cm groot. Maar om dat gangetje te vullen, moet je het gat eerst wat groter maken en daarna pas helemaal dicht (Tandartsen werken ook zo.)

Riet verwijderen en leeghalen
Foto: Douwe Greydanus

In 2016 liet het IVN West-Friesland met financiële steun van Vogelbescherming Nederland en Landschap Noord-Holland een 18 m lange oeverwaluwwand plaatsen in de waterberging Het Drachterveld. Het Hoogheemraadschap stemde ermee in, op voorwaarde dat het IVN de wand ook zou onderhouden en beheren. In eendrachtige samenwerking hebben Tjalling James (IVN), Douwe Greydanus en Fred Weel (IVN en KNNV), en dit jaar ook de KNNV-ers Roel Kemmers en Peter Wimmers de 108 gaten in de oeverwaluwwand weer helemaal dichtgemaakt, alsof de wand "vers"afgekalfd is. "Ze kenne komme" de Riparia riparia van 12 cm, zodra er voldoende knutten bladluizen en kleine kevers zijn. Want die eten ze het liefst. Prachtig

toch een dergelijke insectenbestrijder? Kom maar kijken in de loop van april door het klaphekje bij het Wijzenddijkje in Ooster Blokker nabij de molen De Krijgsman, die net als de Oeverzwaluw op dit moment slechts twee weken heeft.

Opvullen en aanstampen
Foto: Douwe Greydanus

Succes in 2018, hopelijk ook weer in 2019.
Laat ze maar komen.
foto Hans Verhoeven

Van de bestuurstafel

Linda Smit

Wat komt er veel op je af als er onverwachts een bestuurs-taak op je weg komt. We zijn nu een half jaar op weg met nieuwe bestuursleden en minder nieuwe bestuursleden en "oudgedienden".

Ik kom tot de ontdekking dat het IVN West-Friesland een organisatie is met veel enthousiaste, gedreven vrijwilligers die elk hun eigen "toko" met grote inzet runnen. Met name voor de nieuwe bestuursleden is het soms een heftige kluit om te ontwarren. "Wie in de organisatie doet wat?" is een vraag waar de penningmeester en secretaris langzamerhand een antwoord op vinden.

Wat het bestuur de afgelopen maanden vooral bezig gehouden heeft is het "huishoudboekje" van de afdeling. Omdat onze organisatie de ANBI status heeft (giften aan het IVN kunnen van de belasting worden afgetrokken) zijn wij verplicht om een jaarrekening op te maken en te publiceren op de website. Daarnaast moet er ook een begroting opgesteld worden. Sinds dit jaar is de verplichte afdracht per lid naar het landelijk IVN € 12,-. U ontvangt hiervoor het landelijk tijdschrift. Als afdeling kunnen we ook gebruik maken van de expertise van mensen van het landelijk IVN. Zo is er vorig jaar een nieuw cursusboek voor de natuurgidsenopleiding uitgebracht waarvan onze cursisten al gebruik hebben gemaakt. De afdeling heeft dus per lid € 12,- te besteden naast de inkomsten die door subsidies en door verschillende activiteiten binnen komen. De subsidies van de gemeentes worden afgebouwd of zijn gestopt wat betekent dat wij eigenlijk zelfvoorzienend moeten zijn. Er wordt door de verschillende werkgroepen elk op zijn/haar eigen wijze de inkomsten beheerd en afgedragen aan de afdelingskas. Naast de uitgaven per werkgroep zijn er ook "overheadkosten" zoals de kosten voor de (hoge) energierekening van de zalen van het Streekbos Paviljoen, de kosten voor schoonmaak en drukwerk, enz. Er wordt onderzoek gedaan om onze zalen energiezuiniger te maken door o.a. het aanschaffen van ledverlichting. Het wordt een hele puzzel om het huishoudboekje kloppend te houden.

Er zijn volop ontwikkelingen binnen ons IVN. Er is deze winter een nieuwe Werkgroep "Voedselbos" gestart met als coördinator Ids Toxopeus. Verderop leest u hierover meer. Vanuit de stadslandbouw Hoorn is contact gezocht met onze afdeling om te komen tot een samenwerking rond het bijenkenniscentrum op de kinderboerderij in de Risdam. Astrid Bijster vanuit de werkgroep Duurzaamheid is hierbij betrokken. Ook is er een nieuwe werkgroep "Tiny Forest" gestart. Astrid Bijster is ook hier actief in. We hebben ook enkele nieuwe vrijwilligers mogen begroeten. We hopen dat zij zich thuis gaan voelen in deze dynamische organisatie.

Als deze Alchemilla bij u op de mat valt is de Algemene Ledenvergadering al geweest. Het verslag hiervan komt in het zomernummer.

Vroege Vogels (digitale nieuwsbrief)

Linda Smit

Als IVN-leden kennen we natuurlijk allemaal wel het televisie/radioprogramma 'Vroege Vogels'. Vroege Vogels is hét programma over natuur en milieu in Nederland. Op zondagochtend zijn zij altijd te beluisteren op NPO Radio1 en tijdens het tv-seizoen vrijdagavond te zien op tv op NPO 2.

Naast het programma Vroege Vogels op radio en tv belichten ze natuurlijk ook online alle thema's. Op vrijdagavond laten Menno en Milouska Meulens op tv de natuur zien zoals je die nooit eerder zag. Van de eerste Wolf in Nederland tot een kijkje in het nest van een IJsvogel. Online zorgt de enthousiaste Vroege Vogels community dagelijks voor een enorme selectie aan prachtige natuurfoto's en video's. Kom in contact met meer natuurliefhebbers! Op het forum van onze site kun je makkelijk een natuurvraag stellen en beantwoorden.

Op <https://vroegevogels.bnnvara.nl/pagina/nieuwsbrief> kun je je snel en eenvoudig aanmelden voor de Vroege Vogels--nieuwsbrieven. Na het invullen van je naam en e-mailadres krijg je nog een bevestigingsmailtje toegezonden. De nieuwsbrief wordt op woensdag, vrijdag en zondag verstuurd met alle informatie uit de radio en tv-uitzending en het laatste internetnieuws.

WFO

.....
mr. Hans van der Horst
mr. Anna Bakker
mr. Kees van Duin

Net iets meer notaris

Burgemeester Schrijnderlaan 2 . 1613 JW . Grootebroek
Zuiderkerklein 9 . 1601 HK . Enkhuizen
T (0228) 51 24 44 . F (0228) 51 52 03
info@wfonotarissen.nl . www.wfonotarissen.nl

Werkgroep Voedselbos in West-Friesland

Ids Postma

Geachte lezers van de Alchemilla en beste mensen,

Een jaar of drie ben ik lid van het IVN, redenen voor lid worden van het IVN zijn voor mij weidevogelbeheer en het wilgen knotten. Dat zit in mijn bloed. Als boerenzoon van het Groninger Hoogeland mocht ik altijd de singel bijwerken. Zo ook het snoeien van allerlei bomen. Het mooie van de knotwilgwerkgroep is dat ik met allerlei bevlogen mensen in aanraking kom op de meest mooie (boeren)erven, kortom... voor mij een feest van herkenning.

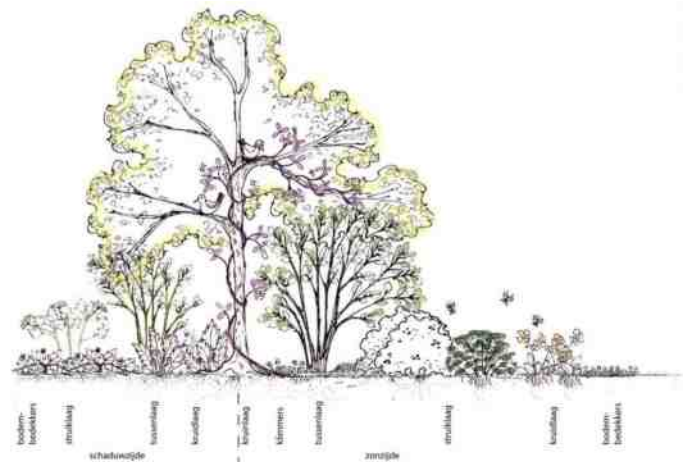

De schrijver in een uitgedund bos

Ongeveer een jaar geleden werd ik gebeld of ik wel deel uit wilde maken van de Werkgroep duurzaamheid van IVN West-Friesland. Dat vond ik wel een eer moet ik zeggen, een goede timing van het bestuur zal ik maar zeggen. Sindsdien ben ik ook vrijwilliger bij het Eco-project, hoe leerzaam om met de veteranen door het Streekbos te lopen en totaal nieuwe inzichten te krijgen. Zo doe ik sinds ik in aanraking gekomen ben met het Eco-project geen wilgen meer (be)knotten maar "Stiek'n". Niet helemaal KAAL knippen, maar juist een mooie buitenrand laten staan. WAAROM? De wilg is een boom waar minimaal 16 soorten bijen op afkomen als de wilg katjes vormt. Daarnaast is een rij wilgen ook een "snelweg" voor vleermuizen, die de contouren van bomen gebruiken om hun route te bepalen. Kortom... stel je voor dat je een wilg "OUDERWETS" knot

of beknot..... De vleermuis is de weg kwijt en de bij haar voedsel.

Naar aanleiding van een paar prettige vergaderingen over allerlei duurzaamheidsprikelen meende onze voorzitter een werkgroep Voedselbossen West-Friesland te moeten benoemen en ondergetekende als kartrekker. Prachtig. Geheel in mijn straatje. Momenteel volg ik de opleiding tot bosboer via www.boereninhetbos.nl en ben ik persoonlijk op zoek naar minimaal 10 en maximaal 25 hectare bos om te gaan beheren volgens de principes van Natuur Inclusieve Landbouw.

Lagen en functies van een biodivers voedselbos

Het IVN heeft als doelstelling om natuur, mens en dier dicht bij elkaar te brengen. Dit kan fantastisch door een Voedselbos te gaan enthousiasmeren. Kortom... het IVN gaat onderzoeken wat er allemaal gebeurt op het vlak van Voedselbossen in West-Friesland. Er is veel gaande op dat vlak in het gehele land, we kunnen ook heel goed stil staan bij hetgeen er eigenlijk al beschikbaar is in onze regio. West-Friesland is een fruitboomgaard-gebied. Nu ook wel Seed Valley.... Kortom... is er voor natuureducatie ontzettend veel potentieel. Niet alleen qua uitdagingen en onderwerpen, maar ook door ons te realiseren hoe rijk onze regio is met allerlei prachtige initiatieven.

De Werkgroep voedselbossen IVN West-Friesland heeft net een start gemaakt. Wij zoeken nog naar nieuwe inzichten, nieuwe aanwas, frisse ideeën. Wanneer jij denkt dat je ook iets kunt betekenen in het kader van natuureducatie om kinderen, burgers, buitenlui, toeristen, boeren en bestuurders blij te maken met een bio-divers Voedsel Sprookjesbos meld je dan aan.

Onze doelstelling is om de voedselbos initiatieven in West-Friesland in kaart en onder de aandacht te brengen. Natuurlijk willen we ook graag zelf de handen uit de mouwen steken en voedsel- en voederbomen planten en laten groeien en bloeien. Echter... daar zijn we nog zoekende en een bos is iets waar we wel vele generaties voor moeten zien te enthousiasmeren. Smaakt dit voedselsprookjesbos-boerenidee naar meer of heb je vragen? Stel ze! Meld je aan, hoe meer variëteit en biodiversiteit, hoe sterker ons systeem en onze toekomst. Laten we nu werken voor de komende generaties.

Nieuw plantmateriaal, o.a. bessenstruiken
Foto: Ids Toxopeus

Biodiversiteit in het gemeentelijke groen van Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland SED

Louis van Wegen

Onze afdeling is begin dit jaar direct betrokken geraakt bij de gemeentepolitiek van Stede Broec. Imkers Frans Jongeleen en Adrie van Bohemen uit deze gemeente deden een beroep op het IVN i.v.m. een motie voor meer biodiversiteit. Beide imkers hebben jaren geleden al aan de gemeentelijke groendienst gevraagd om meer bloemen in het openbaar groen van Stede Broec. De motie was ingediend door Open en Duidelijk Stede Broec, ODS. Dit op initiatief van Adrie van Bohemen samen met raadslid Thijs Visser van ODS. In januari heeft de gemeenteraad unaniem de wens uitgesproken om een plan te maken met als doel de biodiversiteit te vergroten in al het gemeentelijke groen dat beheerd wordt door de groendiensten van de gemeenten Drechterland, Stede Broec en Enkhuizen (SED). Hiermee gaat een lang gekoesterde wens van veel natuurliefhebbers in vervulling.

Ervaringen tot nu toe

In elk van deze drie gemeenten zijn al inwoners actief met dit thema. In de heemtuin van Enkhuizen werken inwoners

van deze gemeente, de tuin is beperkt openbaar toegankelijk. De heemtuin in Drechterland is opgestart en wordt beheerd door vrijwilligers in samenwerking met de gemeente. Deze heemtuin is wel altijd toegankelijk. Het Ecoproject in Stede Broec wordt beheerd door vrijwilligers in samenwerking met het Recreatieschap Westfriesland. Dit is niet een heemtuin, maar een stuk openbaar groen dat altijd toegankelijk is maar met een verbod voor honden. De toegankelijkheid is een aandachtspunt omdat rust, stilte en duisternis belangrijke factoren zijn voor toename van biodiversiteit. Vandalen, hardlopers, fietsers, honden, katten, kunstlicht, verkeersgeluid en dergelijke doen afbreuk aan de natuurlijke ontwikkeling. En dan is er nog de invloed van het beheer en het ontwerp, in die volgorde. Gebieden die gesloten zijn voor publiek bieden meer rust, een goed voorbeeld is het Zanddepot aan de Grootslagweg en De Ven bij de vuurtoren van Enkhuizen. Minder bekend is het Landje van Honing aan de Tocht in Stede Broec. Op dit stukje gemeentegrond kweekt Frans Jongeleen bloemen voor zijn honingbijen en andere insecten maken daar ook gebruik van. Frans is inmiddels IVN-natuurgids en versterkt onze organisatie.

Landje van honing op de Tocht
Foto: Frans Jongeleen

In Stede Broec zijn nog meer stukken gemeentelijk groen die jaarlijks opnieuw ingezaaid worden met bloemen voor insecten. Op verzoek van de imkers heeft de gemeente Stede Broec bloemenvelden aangelegd in het openbare groen. Elk voorjaar worden stukken grasveld met een freese achter een tractor omgewoeld en vervolgens ingezaaid met een bloemenmengsel voor de productie van nectar en stuifmeel. Deze samenwerking van lokaal gevestigde imkers die hun idee hebben voorgelegd aan de groenbeheerders van Stede Broec bestaat al jaren tot wederzijds genoegen.

Rust

Bezoekers van het Ecoproject zijn Roerdomp, Vos, Houtsnip, Wezel en IJsvogel omdat hier geen honden, katten, fietsers of hardlopers komen. Rust in de brede zin van het woord komt ook in het beheer door de vrijwilligers tot uiting. Tijdens het broedseizoen wordt er, behoudens heel beperkt maaien, niet gewerkt. Er zijn veel takkenrillen omdat snoeihout niet wordt versnipperd. Slootkanten zijn glooiend en begroeid i.p.v. steil en kaal. De knotwilgen worden met

Bijenlint langs de Provinciale Weg
Foto: Frans Jongeleen

de hand gesnoeid op zo' n manier dat de knotten breed worden met veel gaten en dood hout waarvan geprofiteerd wordt door insecten, zangvogels die voedsel zoeken, Pimpelmezen en Wilde eenden om te broeden.

De veldjes worden maximaal één keer per jaar gemaaid, het maaisel wordt afgevoerd en op hopen gezet. Sommige stukken worden een jaar niet gemaaid. Er zijn ruigtes waar de struiken elke drie jaar afgezet worden zodat Kleine kaardenbol welig tiert en net als andere kruidachtigen de hele winter ongemoeid blijven zodat insecten(eitjes) hier kunnen overblijven. Zo vervult dit stukje Streekbos de functie van kraamkamer en rustgebied in het natuurnetwerk rondom.

Wilde eend broedt in knotwilg
Foto: Hans Verhoeven

Deze extensieve vorm van beheer is uitgelegd tijdens twee excursies in het Ecoproject aan de commissie- en raadsleden van de gemeente Stede Broec, dezelfde mensen die later in januari unaniem instemden met de motie voor het maken van een plan voor meer biodiversiteit.

Veel belangen en betrokkenen

Inmiddels is het IVN gepokt en gemazeld dankzij vele jaren ervaring in het Ecoproject. Hier is samenwerking door taal-krachten (Recreatieschap Westfriesland) in combi-

natie met beheer door vrijwilligers (IVN West-Friesland) en tegenwerking door vandalisme (inwoners SED). Een voorbeeld van deze combinatie van samenwerking en tegenwerking is het beheer van de palen voor de slechtzienden- en blindenroute in het Ecoproject. Deze route is ontwikkeld door IVN'ers samen met het RSW. De palen zijn door vrijwilligers geplaatst en de route is ook aangegeven op de plattegrond van het Streekbos. Inmiddels zijn sommige paaltjes al diverse malen uit de grond getrokken door vandalen en in het water gegooid. Eén maal zijn ze zelfs verstopt. Blijkbaar werken deze paaltjes op sommigen van ons als een rode lap op een stier. Een vergelijkbaar fenomeen is dat vele wachthokjes voor bus en trein al decennialang sneuvelen in onze regio. Dit gegeven is dus iets om rekening mee te houden bij nieuwe plannen in het openbare groen.

Goed beschouwd zijn er heel veel belangen in de openbare ruimte. Rondom winkels enzovoorts is ecologisch groenbeheer vragen om problemen. Zelfs strak gemaaid en geknipt groen kost bij winkels veel onderhoud vanwege bijvoorbeeld het zwerfvuil. Een belanghebbende die gemakkelijk over het hoofd gezien wordt is het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier HHNK. Deze organisatie heeft het laatste woord over het stelsel aan sloten dat zich niet stoort aan de gemeentegrenzen. Het HHNK onderscheidt een categorie sloten die "tertiair" genoemd wordt. In deze sloten hoeft niet elk jaar alle begroeiing verwijderd te worden. Tot op zekere hoogte kan de oeverbegroeiing jarenlang ongemoeid gelaten worden. Anders gezegd mogen vele sloten best een beetje dichtgroeien. Tot nu toe zijn we gewend om alle sloten jaarlijks volledig te "schonen". Dat schonen kun je ook zien als een vorm van ecocide omdat het de ontwikkeling van waterleven vrijwel volledig frustreert. Kansrijke plekken voor natuurontwikkeling in het openbare groen kunnen dus gevonden worden langs tertiare sloten die niet vaak geschoond worden en waar het organische materiaal niet blijft liggen, maar afgevoerd wordt naar een nabij gelegen plek.

Tuinen

Waar de openbare weg heel druk is waardoor de natuur geen kans krijgt kunnen nabij gelegen tuinen en erven bij huizen soms een positieve uitzondering vormen, mits eigenaren het groen met rust laten en een fors oppervlak bloeiende planten, struiken en bomen ontstaat. Een voorbeeld hiervan is de tuin tegenover het Rode Hert op de hoek met de Broekerhavenweg. Langs de oude dorpslinten van bijvoorbeeld Venhuizen, waar grote huizen staan met diepe tuinen en grote erven, is soms ook veel rust. In kleine voortuinen en achtertuinen is niet zo veel mogelijk wat biodiversiteit betreft, maar alle kleine beetjes helpen. Biodiversiteit begint bij de bodem en hoe meer tuinen met bloeiende planten, weinig tegels en zonder zwerfvuil, hoe beter. Een kleine tuin met bijvoorbeeld Vlinderstruik, Klimop (als klimplant of als struikvorm) en Canadese guldenroede bieden gelegenheid om te foerageren voor bijen en vlinders. Deze tuinen vormen een goede combinatie met rustige plekken in het openbare groen waar vlinders, enzovoorts kunnen schuilen en overwinteren. Dit is een vergelijkbare combinatie zoals op het Landje van Honing: gekweekte bloemen om te foerageren en bijenkasten om te schuilen en te overwinteren. Een groot verschil is dat de

honingbijen bijgevoerd worden met suikerwater als er niet genoeg bloemen zijn. Vele tuinen in SED zijn eigendom van de woningstichtingen en ze worden onderhouden door de huurders van de woningen waar de tuinen aan liggen. De drie woningstichtingen met hun huurders kunnen samen optrekken om de tuinen en het openbare groen aantrekkelijker te maken voor mensen, planten met bloemen, vlinders, vogels, enzovoorts. Eigenaren van woningen kunnen op eigen houtje BIJdragen. Alle tuineigenaren kunnen inspiratie opdoen door "Meer leven in je tuin" te lezen. Dit is te vinden op de website van het IVN West-Friesland/Werkgroep Duurzaamheid en bevat een handige lijst van bodembedekkende planten om de tuinen onderhoudsvriendelijk te maken.

Kortom

In de komende tijd zal er een plan gemaakt worden om het openbare groen van alle drie gemeenten, SED, meer bij te laten dragen aan biodiversiteit. Voor het vinden van kansrijke plekken bieden tertiaire sloten en medewerking van het Hoogheemraadschap goede mogelijkheden. Voor meer rust waardoor onder andere meer schuilgelegenheid ontstaat zijn er voorbeelden te zien in het Ecoproject. Bij de soortenkeuze van bomen en struiken voor nieuwe aanplant verdienen de behoeften van insecten een hogere prioriteit. Dit is het moment voor de gemeenten om de inwoners te betrekken bij biodiversiteit zoals voorgenomen in het Natuur- en Recreatieplan 2016. De gemeenten kunnen de inwoners wijzen op de mogelijkheden van tuinen als foerageergebied. Het IVN stimuleert het delen van kennis.

Rabo Clubkas Campagne

Steun ons met de Rabo Clubkas Campagne

Help het IVN én de natuur in de buurt, zónder dat het u ook maar één cent kost! De afdeling West-Friesland van de Rabobank stelt dit jaar € 350.000,- beschikbaar voor allerlei verenigingen en stichtingen.

Leden van de Rabobank kunnen tussen 23 april en 14 mei aanstaande stemmen op de club die ze een warm hart toedragen en een deel van het sponsorbedrag gunnen - en het IVN doet ook weer mee!

Elk Rabolid mag 5 stemmen uitbrengen, waarvan maximaal 2 per club. De vogels, vlinders, bomen en bloemen in West-Friesland zouden er enorm mee geholpen zijn als u 2 van uw stemmen aan het IVN wil geven. Het kost niets, enkel een paar muisklikken, maar de baten zijn enorm.

Verder is het aan te bevelen om ook 2 stemmen te gunnen aan de KNNV afdeling Hoorn/West-Friesland waar het IVN nauw mee samenwerkt. Leden van de KNNV worden ook gemotiveerd om 2 stemmen aan het IVN West-Friesland te gunnen.

Kunnen wij op uw stemmen rekenen? Namens de natuur in de buurt ontzettend bedankt!

Een gedicht voor u gevonden door Beppie v.d. Wegen

We tuiten ons tuintje op
en kammen het gras,
make-uppen de randjes
langs het terras:

overall plantjes
met lippenstiftkleuren,
overall bloemen
met bloemetjesgeuren.

Daarna het heggenhaar
weg met de heggenschaar –

zo wordt ons tuintje
een prachtig gezicht
dat plat naar de zomer
te glimlachen ligt.

Geschreven door Edward van de Vendel
Met dank aan Josien Stringer
beeld Shutterstock

PROGRAMMA 13 april Noord-Hollandse ledendag

Kom ook!

Ben je actief bij IVN in Noord-Holland of volg je momenteel een cursus bij IVN? Kom 13 april naar de ledendag voor een interessante lezing, workshops en excursies. Hoor tijdens deze dag over Dynamisch Duinbeheer en maak kennis met de nieuwe IVN route-app. In de middag kun je zelf korren, Bergen aan Zee verkennen of kennismaken met het scholenaanbod van Noord-Kennemerland. Kortom, voor elk wat wils. Webbeheerders/ communicatiemedewerkers kunnen hun hart ophalen tijdens de tweedelige workshop over de IVN Route-app. Nadien heb je voldoende vaardigheden opgedaan met het CMS om jouw afdeling in de app te zetten.

Programma

Tijd	Programma	Spreker
10.00-10.30	Ontvangst met koffie/thee bij IVN werkschuur Parnassia	
10.30	Welkom	Petra Schut (regiodirecteur, IVN Noord-Holland) Joop Bons (Noord-Kennemerland)
10.35-11.15	Duingebied Noord-Kennemerland Presentatie over duinherstel en hoe publiek betrokken wordt bij grootschalige ingrepen.	Natasja Nachbar, PWN
11.15-11.45	Schape werken aan duinherstel	Marijke Dirkson, herder
11.45-12.00	Koffie/thee	
12.00-12.30	Hoe maak je goede routes? Introductie in IVN wandelroutes en de IVN route-app	Hans Hogenbirk, IVN
12.30-13.15	Lunch en korte wandeling Park Parnassia	
13.15-14.30	A: Scholenwerkgroep NKL: (invulling plastic-les of stenen-les) B: De IVN route-app (zelf aan de slag deel 1) C: Korren op het strand	A: Scholenwerkgroep NKL B: Hans Hogenbirk C: Natuurgidsen NKL

Beleef de natuur!

	D: Excursie Bergen aan Zee o.l.v. NG NKL	D: Natuurgidsen i.o. NKL
14.30-14.45	Koffie/thee	
14.45-16.00	A: Scholenwerkgroep NKL: (invulling plasticen of stenenles) B: De IVN Wandelapp (zelf aan de slag deel 2) C: Korren op het strand D: Excursie Bergen aan Zee o.l.v. NG NKL	A: Scholenwerkgroep NKL B: Hans Hogenbirk C: Natuurgidsen NKL D: Natuurgidsen in opleiding NKL
16.00	Borrel	

Toelichting

De gastheer van dit jaar is de afdeling Noord-Kennemerland. Zij zijn trots op o.a. de actieve scholenwerkgroep, hun leslokaal, de schaapskooi én hun populaire excursie 'korren'(vissen met een sleepnet). Het komt tijdens de ledendag allemaal langs!

IVN route-app

De IVN routes zijn een laagdrempeligere manier om kennis te maken met natuur en landschap en kunnen een belangrijke rol spelen om IVN meer naamsbekendheid te geven.

IVN Apeldoorn heeft hier veel ervaring mee. Jaarlijks worden hun routes meer dan 100.000x gedownload. Hans Hogenbirk, coördinator van de werkgroep routes van IVN Apeldoorn en van het landelijk websupportteam, vertelt wat routes voor een IVN afdeling kunnen betekenen.

's Middags geeft Hans een tweedelig workshop en behandelt hij de vraag 'Hoe zet ik een route in de IVN Routes app?' Hij geeft een presentatie en er is ruimte voor vragen van (toekomstige) beheerders van routes in de IVN Routes app. Je leert hoe je een route in de IVN Routes app beschikbaar kunt maken. Waar kun je hulp en ondersteuning vinden? Voor beheerders die al werken met de app is er ook iets bij te leren en is er voldoende ruimte voor vragen.

Adres

[IVN Noord-Kennemerland](#)

Parkweg 2, Bergen aan Zee

Parkeren: Let op, betaald parkeren. Of parkeer gratis bij de schaapskooi (20 minuten lopen).

In het aanmeldformulier kun je aangeven of je met het OV reist. Indien nodig wordt er gependeld tussen de bushalte en Parkweg 2, Bergen. De organisatie neemt contact op met de mensen die met OV reizen.

Aanmelden

Aanmelden is al mogelijk via het [digitale formulier](#). Aanmelden kan tot 7 april.

Vragen? Neem contact op met Corine Ilić: 06-46742300 of c.ilic@ivn.nl.

Indien onbestelbaar retour: Veilingweg 21A, 1611 BN Bovenkarspel

